

Biografia política

XAVIER FILELLA

ASSAIG

Fermí Rubiralta, Joan Cornudella i Barberà (1904-1985). *Biografia política*. PUBLICACIONS DE L'ABADIA DE MONTSERRAT. Barcelona, 2003.

La biografia de Joan Cornudella que ha escrit l'historiador Fermí Rubiralta ofereix no tan sols la semblança de qui fou dirigent d'Estat Català i del Front Nacional de Catalunya, sinó també una documentada anàlisi de l'evolució del moviment independentista català al llarg de pràcticament cinquanta anys.

Certament, Cornudella, un polític de dedicació completa, va estar en la primera línia del nacionalisme radical català a partir del moment en què va accedir al càrrec de màxima responsabilitat d'Estat Català amb només 32 anys. La trajectòria de Joan Cornudella, subratlla

Rubiralta, és un pont indispensable en el camí que condueix el vell separatisme català d'abans de la guerra al moviment independentista contemporani, que el mateix autor ha estudiat amb detall a *Orígens i desenvolupament del PSAN* (La Magrana, 1988). En aquest volum, Rubiralta ressegueix, des de la perspectiva política del seu biografat, els esdeveniments que han marcat la història de Catalunya del darrer segle. Dels primers anys de protagonisme polític de Cornudella en destaca la seva actuació com a secretari general d'Estat Català durant els anys de guerra i

Cornudella va liderar l'independentisme català durant la dictadura franquista

la seva implicació en la formació del Front Nacional en la immediata postguerra. Després vindrien, un cop superat el desert dels anys 50, els anys de maduresa del Front, sempre impulsat per l'actuació de Cornudella, i, més endavant, la crisi del partit que duria, a finals dels 60, al sorgiment del PSAN.

En la darrera part del volum, l'autor revisa el paper de Cornudella i el Front durant els primers anys de la Transició i apunta les insuficiències polítiques d'un partit que, finalment, Cornudella abandonaria l'any 1978 per ingressar en el PSC. Arribats a aquest punt, l'historiador repassa els diferents aspectes (sense deixar de banda un tema tan espinós com les conseqüències de la lluita armada que el Front aprovava l'any 1974) que van incidir en la decisió que molts dels seus antics companys van interpretar com una defecció i que Cornudella va justificar com una opció per catalanitzar l'esquerra.

Les pàgines finals d'aquesta biografia documenten els anys de militància socialista de Cornudella, partit pel qual va ser escollit en dues ocasions diputat al Parlament de Catalunya. L'obra presenta, d'altra banda, un aprofundit perfil ideològic de Joan Cornudella i Barberà. Pragmatisme, una definició gens essencialista del fet nacional, la constant preocupació per la qüestió social i la defensa d'un socialisme autogestionari són alguns dels trets que defineixen l'ideari d'un home del qual Fermí Rubiralta subratlla la capacitat per liderar l'independentisme català durant el llarg període de la dictadura franquista.

JOAN CORNUDELLA VA SER PRESIDENT D'ESTAT CATALÀ I DEL FRONT NACIONAL DE CATALUNYA

ASSAIG

David Serrano, *Les dones als camps nazis*. PÒRTIC. Barcelona, 2003.

En una conferència pronunciada el 1981, Montserrat Roig plantejava la necessitat que s'escriués un llibre sobre les dones als camps nazis. De la seva presència, durant molts anys, ben poc se n'havia sabut. No ha de sorprendre, doncs, que del seu sofriment poc en parlés Montserrat Roig en la seva monumental obra *Els catalans als camps nazis* (1977). De fet, si Roig va descobrir la presència femenina als camps de concentració és perquè algunes supervivents, en assabentar-se del llibre que estava escrivint, li van voler fer saber allò que l'autora encara no havia sentit de cap veu masculina: que als camps nazis, i particularment a Ravensbrück, hi va haver dones republicanes. Aquest és el repte que reprèn David Serrano, fundador del Centre d'Investigació de la Literatura Europea Concentracionària, en el llibre que presentem. L'obra recupera de l'oblit el testimoni de tantes dones obligades a viure l'horror i que, com assenyala Mercè Núñez, una de les supervivents, tenen necessitat que, d'una vegada per totes, es faci justícia a la veritat que fins ara havíem conegut només pels patiments dels seus homes. X.F.

Jaume Vernet (coord.), *Dret lingüístic*. COSSETÀNIA EDICIONS. Valls, 2003.

els professors E. Pons, A. Pou, J.R. Solé, A.M. Pla i J. Vernet, que fa funcions de coordinador, són els autors de *Dret lingüístic*, un llibre que proporciona una documentada perspectiva sobre la regulació de l'ús públic de la llengua. El dret lingüístic es configura, tal i com exposen els autors d'aquesta obra, com una especialitat del saber jurídic que té com a objecte d'estudi les qüestions derivades de l'existència d'una multiplicitat de llengües en un mateix territori. La primera part de l'obra enuncia les línies bàsiques que defineixen la disciplina i examina el règim juridicolingüístic vigent a Catalunya i Espanya, tot comparant-los amb els diferents models lingüístics europeus que, sintèticament, abasten des del monolingüisme francès al federalisme lingüístic belga. La segona part del volum, referida a Catalunya, presenta àmbits de regulació més específics com són l'administració pública, l'ensenyament, els mitjans de comunicació i les indústries culturals. El llibre, que situa Catalunya com un referent de primer ordre en la matèria, finalitza amb una consideració sobre l'àmbit lingüístic català i la seva projecció exterior. X.F.

Altra literatura de viatges

GEMMA CASAMAJÓ

ASSAIG

Jaume Mestres, *Cròniques de l'Anaconda*. Mèxic, Belize, Guatemala. COLUMNA. Barcelona, 2003.

Fa falta, tot just, albirar un cop d'ull sobre la pell de *Cròniques de l'Anaconda* per advertir-ne el ventre. El recull de Jaume Mestres és, exactament, allò que promet i figura: un fèrtil periple pel cor maia de l'Amèrica Central: Mèxic, Belize i Guatemala. Amb la finalitat d'estrènyer les relacions entre la paraula dita i la paraula escrita, l'editorial Columna recull en

aquest volum les cròniques que cada setmana envia al programa de Catalunya Ràdio, *Els viatgers de la Gran Anaconda*. Aquestes, però, no són les úniques relacions que s'estrenyen. L'obra reforça, també, el promiscu vincle i nus entre el periodisme i la literatura. Per orientar-nos. *Cròniques de l'Anaconda* participa alhora de la crònica periodística que de les tècniques documentals pròpies de la literatura testimonial. D'acord amb la mescla de gèneres que assaja, el recull posseeix una estructura heterogènia –a manera de collage– formada per relats breus i útils orientats, per damunt de tot, al viatge.

Jaume Mestres, estricte i convençut transeünt, ha invertit gran part de la seva

vida a parlar d'altres cultures i paisatges des de l'experiència. Aquest conjunt de relats en donen testimoni i testimonien, alhora, un elevat grau de compromís –no pas de protagonisme– respecte del que es narra. El mateix que ja projectà en el primer volum de *Cròniques de l'Anaconda*, en el qual narrà del seu recorregut per l'Índia, el Pakistan, Indonèsia, Filipines, Cambotja, Tailàndia i Laos. I el mateix que reflecteixen les seves fotografies publicades en mitjans de comunicació diversos. Jaume Mestres filtra el paisatge pel sedàs de la seva mirada. El narrador és doncs la veu que veu, que sap i després relata; tot i que en el gènere testimonial que cultiva, sap que no és amo sinó vasall del món real.